

Nr. 6 • 158. årgang

LUTHERSK KIRKETIDENDE

28. april 2023

TEMANUMMER: HEL

ARTIKLER

Universell utforming – Om gudstjeneste for alle, som en papirløs ekkogudstjeneste

Troens språk er til å ta og føle på
Sansebåret formidling

Tillsammans blir vi till – ett systematisk og inkluderande konfirmandarbete
Om Åhuslägret, Sverige

Bioteknologi og menneskesyn
Fosterdiagnostikk og utviklingshemming

Av alle og for alle?!

Den norske kirkes engasjement i møte med barriererfaringer, minoritetsstress og universell utforming

Klimaperspektiv på nasjonaldagen?

MÅNEDENS SALME

SØNDAGSTEKSTEN

Helgetorsdag

Søndag før pinse

Pinsedag

2. pinsedag

TILLSAMMANS BLIR VI TILL – ETT SYSTEMATISKT OCH INKLUDERANDE KONFIRMANDARBETE OM ÅHUSLÄGRET, SVERIGE

Åhuslägrets grundläggande idé är att när ungdomar med och utan intellektuell funktionsnedsättning (IF) får leva tillsammans, och får vägledning och hjälp att lära känna varandra, då uppstår en gemenskap där vi lär oss vad det är att vara en kristen människa. Därför jobbar vi på konfirmationslägret med en helt specifik metodik, som samtidigt hämtar sin näring från de mest grundläggande elementen av vår kyrkas tradition.

AV TERESA CALLEWAERT, TEOLOGIE DOKTOR I ETIK, UPPSALA UNIVERSITET, KOMMINISTER I LUNDS ALLHELGONAFÖRSAMLING, SVENSKA KYRKAN
TERESA.CALLEWAERT@SVENSKAKYRKAN.SE

Åhuslägret är ett konfirmationsläger där ungdomar, hälften med och hälften utan intellektuell funktionsnedsättning, lever tätt tillsammans under fyra hela sommarveckor. Ungefär 40 konfirmander deltar varje år, vägledade av ett tiotal ledare.

Åhuslägret metod

Den viktigaste komponenten av vår metod är att vi på Åhuslägret gör allting tillsammans. På lägret bor man tillsammans, två ungdomar med funktionsnedsättning och två ungdomar utan funktionsnedsättning delar rum. Varje morgon går man upp, duschar, klär sig, äter frukost och går på morgonbön tillsammans med rumskompisarna. På konfirmandlektionerna är ungdomarna indelade två och två, en med och en utan funktionsnedsättning hjälps åt, oavsett vad uppgiften är: De kanske övar på en bön med tecken ihop, hjälps åt att svara på en fråga vi samtalar om, delar på rollen som Moses i en dramatisering, eller hjälps åt att hitta i sångboken. På eftermiddagarna är ungdomarna indelade i lag, fyra med och fyra utan funktionsnedsättning. Laget kanske har gympa, badar eller gör något hantverk. I varje stund vet konfirmanden vem de ska vara med, vem som ser till att de själva är med. Vi byter ofta vem som jobbar med vem, så att alla

ungdomarna får lära känna varandra bit för bit. Det skapar omväxling och nya utmaningar.

Att arbeta tillsammans på detta sätt är så att säga både medlet och målet. När vi gör saker tillsammans, blir en mängd saker möjliga som annars inte hade fungerat. Vi människor klarar av mycket mer om vi får hjälpas åt. En del av ungdomarna behöver hjälp rent konkret, men många fler (oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte) behöver hjälp att våga, hjälp att tro att det spelar roll om de deltar. Tillsammans är också målet – ungdomarna ska lära känna varandra tvärs över de gränser som deras olika förutsättningar och segregeringen i samhället har skapat. De får träna sin sociala förmåga, växa i empati, hänsyn och omsorg om sin nästa. Vi vill att de ska upptäcka hur roligt det är att vara med människor som är olika en själv, och att de ska få erfara hur det är att vara del i en gemenskap som är inkluderande, tillåtande och brokig. Allt detta hänger samman med vad man vill att ungdomarna ska lära sig om att leva i tro och följa Jesus.

Den andra komponenten av vår metod är att under lägret har vi konstant organiserad aktivitet. Om man inte känner varandra, och dessutom är mycket olika varandra, då är det mycket lättare att vara tillsammans om man

har något att göra ihop, en uppgift att ta sig an. Ungdomarna slipper själva försöka klura ut vad de ska ta sig till med varandra, i stället är aktiviteten given och dessutom planerad för att alla ska kunna delta med de förmågor de har. Olika aktiviteter gör också att ungdomarna hittar olika vägar till varandra, olika sätt att ha roligt tillsammans. Att sjunga ihop, busa och skratta i en lek, spela pingis, lyssna på musik och gråta en skvätt – det finns många sätt att dela tillvaron, och vilka som funkar för just dig och mig i vår relation, det vet vi inte förrän vi har provat. Vi har också en stor variation av aktiviteter, så att vi får se varandras olika sidor och så att ungdomarnas olika styrkor och förmågor ska få komma till sin rätt. Det ska finnas tillfälle för alla att glänsa.

I lägreets aktiviteter och program kan, får och ska alla alltid delta. Det kommer en ledare och säger: «Nu ska vi göra detta, och du ska göra det med den här kompis, så här gör man, det blir jättekul!» Allt finns i en tydlig struktur och fasta rutiner som är tillgänglig och begriplig. Det skapar förutsägbarhet och trygghet, och hjälper oss att övervinna många svårigheter. Många ungdomar med IF har svårt med motorn som sätter i gång, upprätthåller och avslutar aktivitet. Dessutom är det svårt att mentalisera, att föreställa sig något man inte gjort och välja om man vill göra det. En del behöver få titta när någon annan gör, prova ihop med en kompis och sen få mycket uppmuntran. Men framför allt är det en motiverande kraft att vara med i ett stort gäng ungdomar där alla självklart är med på allt och där allt sker med entusiasm, glädje och tilltro till vars och ens förmåga. Det gäller alla ungdomarna på lägret, och övervinner inre hinder som blyghet eller tuffhet skapar.

Den tredje komponenten i vår metod är ledarna, som är unga vuxna i åldern 20-25 år. På Åhuslägret finns det en ledare på fyra konfirmander – varje ledare har särskilt ansvar för ett rum som de väcker varje morgon och lägger varje kväll. Ledarna är ungdomarnas stora trygghet och deltar i allt som sker på lägret. Det betyder att konfirmanderna alltid är omgivna av vuxna som visar och instruerar dem i hur de ska vara med varandra. Ledarna leder alla aktiviteter, och skapar hela tiden god stämning och ett föredömligt bemötande.

De agerar hela tiden aktivt och ingriper i ungdomarnas utveckling genom att prata med dem och ge dem råd. De löser konflikter och missförstånd, hjälper konfirmanderna att hitta sätt att förstå varandra och att umgås.

Ledarna i sin tur är samordnade och handleds av lägerledningen som består av tre äldre vuxna, däribland lägerprästen. Vi har enskild regelbunden handledning med varje ledare, och dagliga samlingar med hela ledargruppen. Där skapar vi oss en gemensam bild av hur varje konfirmand har det, vad de behöver från oss och hur vi ska hjälpa konfirmanderna att förstå varandra. Tillsammans lär ledargruppen känna ungdomarna och skapar gemensamma strategier för att stötta dem.

Vi som håller i lägret gör också ett omfattande arbete för att kartlägga varje konfirmands stödbehov innan lägret: vi har samtal med föräldrar och skola, hembesök hos varje konfirmand och förträffar. Vi undersöker vilket stöd som behövs och vilka utmaningar vi kommer att stöta på. Alla människor är unika, och detta gäller unga med intellektuell funktionsnedsättning i ännu högre utsträckning. Diagnoser och etiketter kan få oss att tro att det går att ha en generell kunskap om denna grupp, men egentligen är det tvärtom – variationen mellan individer är mycket stor. Dessutom är ofta varje individs förmåga ojämn, det finns stora styrkor sidan om svagheter. Därför är det vår övertygelse att det inte finns någon ersättning för att lära känna individen, hur mycket erfarenhet man än har av gruppen. Människor är personer, och vi behöver möta dem som personer om vi ska ha det bra tillsammans och ha glädje av varandra.

Åhuslägrets teologi

På Åhuslägret är undervisningen i tro och liv sammanvävt med allt vi gör. Allt vi gör utgör en praktisk erfarenhet av kristet liv, av att vara i gemenskap med andra och bemöta dem så som vi tror att Jesus gjorde. Själva metoden och strukturen på lägret gör att alla alltid har en uppgift i förhållande till andra – om jag är borta är det alltid någon som märker det, som saknar mig, som ber mig komma. Den människa vi möter har alltid något att ge. Vad det är kan vi inte förutsäga eller kanske ens beskriva, utan det är en del av Guds mysterium som bor i varje människa. Vem som behöver vem mest

på lägret går inte att säga. Ungdomarna utan funktionsnedsättning behöver sina kompisar med funktionsnedsättning minst lika mycket som det omvända. De kan alla hjälpa varandra, och de kan göra det just som de unika personer de är.

På lägret upplever ungdomarna rent konkret att de behöver varandra och att de gör skillnad för varandra, att de kan hjälpa den andre på många olika sätt – genom att knyta skorna, påminna om toabesöket, få den andra att våga skratta, gråta eller be. Lägret skapar hos var och en känslan av att vara behövd, att kunna göra skillnad för någon annan. Det ungdomarna upplever kan med teologiska termer beskrivas som kallelse. De är kallade till varandra, till medmänniskan, och Gud har bruk för dem.

Ungdomar idag lever ofta i en slags förlamning, där de å ena sidan är övertygade om att de inte kan göra någon som helst skillnad, att de är chanslösa mot världens ondska. Samtidigt tror de att om livet inte blir perfekt har de bara sig själva att skylla. De är livrädda för att göra fel, och tror att minsta misstag ska göra dem till parior. Då blir lägret en erfarenhet av en helt annan livshållning. På lägret upptäcker ungdomarna å ena sidan att de kan förändra livet för någon annan, och å andra sidan att det inte är så farligt att göra fel. Det är mycket som blir tokigt när man lever tätt på helt nya människor och inte alltid förstår varandra. Man får försöka rätta till och bättra sig och det kommer ständigt nya dagar, nya möjligheter. Det skapar erfarenheter både av nåd – att vi misslyckas och gör fel, blir förlätta och får en ny chans – och av helgelse – att det gör något med oss när vi lever nära Gud och varandra, när vi gör vårt bästa för att vara lite bättre människor än vi är. Det är som att medmänniskans existens och behov kallar mig ut ur mig själv, ut ur min ständiga oro för att inte duga, inte vara tillräckligt omtyckt och intressant. Att få ägna sig åt någon annan än sig själv är en befrielse.

På lägret erfar ungdomarna på att olikheterna i gruppen är det som gör gemenskapen till vad den är. Ungdomarna kommer alla med erfarenheter av att normaliteten i samhället är trång och tvingande. Det krävs mycket lite för att man ska avvika från normen och bli nedvärderad. På Åhuslägret är gruppen i stället

avsiktligt präglad av olikhet, en olikhet som ses som både självklar och en glädje. Var och en av dem är skapad av Gud och älskad så som den är. Det gör att samvaron blir tillåtande och inkluderande – det är lätt att passa in när alla sticker ut. Det hänger samman med att kyrkan, Kristi kropp i världen, bara kan fullgöra sitt uppdrag och gestalta Guds närvaro i världen om vi har plats för en mångfald av personer och deras gåvor. Det är genom vår olikhet som vi hänger ihop som en enda kropp, och kan vara Kristi händer och fötter för dem som behöver honom.

Trosundervisning på Åhuslägret

Vårt sätt att leva tillsammans på lägret är alltså i sig en undervisning i kristet liv. Men utöver det har vi undervisning om kristen tro, liv och tradition. Det sker också genom att vi hela tiden lever i en kontext präglad av bön. Livet på lägret är inramat av bönen: morgonbön under bar himmel varje dag, aftonbön i kapellet varje kväll, sjungen bordsbön vid varje måltid, gudstjänst varje söndag och mässa minst en gång i veckan. Det är en genomgripande erfarenhet.

Musik och sång är en viktig del av gudstjänst och bönestunder, men också av andra aktiviteter på lägret. Vi sjunger och spelar ständigt och jämt, från lägerorkester och lägerkör till sången om att borsta tänderna. Musiken hjälper oss att stoja och ha kul, att varva ner och bearbeta intryck, att tacka och att protestera, att gråta och att skratta. Musik skapar stämningar och upplevelser som alla uppfattar och kan dela med varandra, det vi sjunger om blir verkligt och begripligt. Musik skapar också erfarenheter och kunskap, både i stunden då vi starkt kan uppleva Gud genom musiken, och för att kunskapen stannar kvar i oss. Tonsatta ord fastnar i minnet och ingen kan ta dem ifrån oss. De blir en trygghet att ta fram när man är ensam långt efter lägret, eller när man har det svårt. Sedan många år samarbetar vi på Åhuslägret med en tonsättare, Lovisa Wanngren, som tonsätter ett bibelord till varje konfirmandgrupp. Utöver att varje grupp på detta sätt får en sång som är deras egen, så blir de samlade bibelordsvisorna en skatt som ständigt används på lägret och gör bibelordet levande för konfirmanderna.

Teater och dramatisering är ett annat viktigt verktyg på lägret. Varje dag inleds med att ledarna dramatiserar en berättelse om Jesu liv för ungdomarna. Vi får möta Jesus som helar, som bråkar, som har vänner, och så vidare, och berättelsen präglar dagens samtal. Konfirmanderna själva får också gestalta och spela upp bibelberättelser. Vi använder teatern som form för att göra tolkningar, till exempel av vad tio Guds bud betyder idag. Ett annat sätt att skapa upplevelser och erfarenheter av trons innehåll är genom upplevelsevandringar för alla sinnen. Ett exempel är att ungdomarna får uppleva Jesus sista timmar i ett spår där de går med förbundna ögon och får Judaskyssen, bära ett kors, känna spikar i sina händer, smaka på surt vin och så vidare.

Naturligtvis pratar vi också mycket i vår undervisning. Jag berättar och ungdomarna diskuterar, var och en utifrån sin förmåga. Ofta fungerar samtalen just därför att de börjar i en gemensam upplevelse som en teater eller en rit. Samtalen är också hjälpta av bilder: vi tittar tillsammans på konsthistoriens stora verk och på politiska affischer, vi tar hjälp av pictogram eller bildstöd för att tydliggöra det vi pratat om. TAKK, tecken som stöd till tal, är både ett hjälpmedel och något vi lär oss tillsammans. Konfirmanderna lär sig Vår Fader och Trosbekännelsen, inte bara med ord utan också med tecken. Vi bjuder också in gäster som berättar om saker och lär oss inte bara av orden utan av själva mötet med den andre.

Riten är central för vårt liv på lägret. Vi firar mässa tillsammans ofta, men har också byggt upp ett antal starka rituella upplevelser som vi kallar hemligheterna, och bygger trons väg, till exempel bönen och förlåtelsen. I riterna upplever och förstår vi tillsammans, på ett sätt som skapar erfarenhet utan att förlita sig på beskrivning. Trots att många föräldrar och lärare säger att deras ungdomar inte kan sitta still, vara tysta eller förstå abstraktioner, är riterna något som fungerar väldigt väl att göra tillsammans. Det kan tyckas paradoxalt att det som är utsägligt och mystiskt på något sätt samtidigt är det mest tillgängliga och lättaste att dela. Samtidigt är det något intuitivt och rimligt med att inför Guds mysterium står vi alla lika okunniga, lika i vår förmåga (eller kanske oförmåga) att uppfatta det heliga.

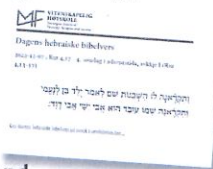
Gemenskap och växt

Som kristna tror vi att det är Kristus ansikte vi ser när vi möter en medmänniska som behöver oss. Detta är inkarnationens mysterium, att Gud tar plats i vårt människoliv och delar våra sorger och glädjeämnen så att vi får möta Kristus där. Det är i mötet mellan ungdomarna som det verkligen glimrar till. Det kan egentligen inte beskrivas utan måste upplevas, men en av ungdomarna ska få sista ordet:

«Jag tänker på hur fint det faktiskt är att träffa olika sorters människor. Att få vara i ett sammanhang där man verkligen kan vara sig själv. Jag tycker verkligen om att vi hela tiden är två och två. Det har gjort att jag tänker att man kanske aldrig är fullständigt ensam utan att någon, till exempel Gud eller Jesus är med en och håller ens hand i mörkret. Jag har aldrig upplevt något sånt här som får en att vara så glad inombords och känna att man verkligen gör nytta.»

Hebraiske bibelvers

Ønsker du hjelp til å lese og forstå kirkeårets tekster fra Det gamle testamentet på hebraisk? Meld deg på e-postlista ved å scanne QR-kodene og meld deg på.

MFs lærer i hebraisk, **Andrew Wergeland** står bak tilbudet.

Få e-post hver dag ...

... eller en gang i uka

Direkte lenken til de hebraiske bibelversene:
<https://vev.mf.no/hebraisk/dagens>